

Panteia

Research to Progress

Research voor Beleid | EIM | NEA | IOO | Stratus | IPM

Enquête voor Kans op werk onder maritieme bedrijven

Rapportage

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
1.1	Achtergrond en doel	5
1.2	Onderzoeksopzet	6
1.3	Steekproef	6
1.4	Responseverantwoording	6
1.5	Leeswijzer	7
2	Conclusies	9
3	Resultaten	11
3.1	Achtergrondgegevens	11
3.2	Vacatures waarvoor extern is geworven	12
3.3	Vacatures waarvoor niet extern is geworven	13
3.4	Verwachtingen t.a.v. de toekomstige arbeidsvraag	14
	Bijlage: tabellenboek	19

1 Inleiding

1.1 Achtergrond en doel

Sinds 2015 ondersteunen Panteia en Etil SBB bij het onderzoek voor de graadmeter Kans op werk. Deze graadmeter wordt jaarlijks op de website van SBB gepubliceerd en op KiesMBO. Doelstelling is de aanstaande student, diens ouders en decanen te informeren over de arbeidsmarktrelevantie van mbo opleidingen. Het gaat om de kans dat een gediplomeerde schoolverlater werk vindt in het verlengde en op het niveau van zijn opleiding. De berekening gaat uit van een student die nu met de opleiding begint en die in de normale studieduur afrondt. Dus wat is de kans op werk over twee jaar bij een opleiding met een opleidingsduur van twee jaar en wat is de kans over drie jaar bij een opleiding met een opleidingsduur van drie jaar.

Om de graadmeter Kans op werk te bepalen worden verschillende databronnen gebruikt:

- Registratiegegevens, zoals CBS- en DUO-data en de data van de vacaturespider Jobfeed.
- Interne registratiedata van SBB.
- Enquêtegegevens van andere bronnen, zoals dat van DUO Marktonderzoek over de uitstroom naar de arbeidsmarkt van mbo-ers en de CBS-enquête EBB.
- Secundaire databronnen van brancheorganisaties, kennisinstituten, CPB, CPB, e.d.
- Data uit een specifiek voor dit project ingerichte enquête onder de leerbedrijven van SBB. Deze enquête heeft in verband met de coronacrisis in 2020 niet plaatsgehad.

Vanuit de sectorkamer MTLM was enig commentaar op eerdere bepalingen van de Kans op werk voor maritiem functies. In eerste instantie leek dat vooral te zijn veroorzaakt doordat gediplomeerde mbo-ers mogelijk een baan in het buitenland of bij een buitenlandse werkgever vinden, inmiddels is het vermoeden dat via via vacatures te weinig in beeld komen.

De kwantificering van via via-vacatures en andere vacatures waarvoor geen externe werving plaatsheeft, gebeurt binnen het Kans op werk vraagmodel op basis van de SBB-leerbedrijvenenquête voor Kans op werk. Deze vraag is het best te beantwoorden door deze enquête op zoveel mogelijk relevante bedrijven in Nederland te richten.

Doelstelling

De doelstelling van de enquête is het bepalen van de correctiefactoren van de vraag naar afgestudeerden van drie opleidingen:

- Maritiem officier alle schepen;
- Scheepswerktuigkundige alle schepen en
- Stuurman alle schepen.

Deze vraag moet o.a. worden gespecificeerd en gekwantificeerd naar:

- Geschiktheid voor schoolverlaters
- Al dan niet minder dan 12 uur per week
- Al dan niet via externe werving
- Verwachtingen voor het komende jaar en de komende vijf jaar.

1.2 Onderzoeksopzet

De vragenlijst is telefonisch afgenomen. Telefonisch onderzoek levert in de regel een beduidend hogere response dan online of schriftelijk onderzoek en is daarmee een geschikte methode om tekorten binnen het reguliere online onderzoek via e-mailuitnodiging aan te vullen.

1.3 Steekproef

Voor dit onderzoek is een steekproefbestand samengesteld dat uit twee delen bestaat:

- de erkende en actieve leerbedrijven voor de drie betreffende opleidingen in december 2020 en
- een lijst met ruim 100 bedrijven, samengesteld door de stakeholders.

Bijna alle (90%) van de bedrijven op de lijst van de stakeholders stonden ook op de lijst met leerbedrijven van SBB. Van alle bedrijven zijn NAW-gegevens en contactpersonen aanwezig.

Alle bedrijven/contactpersonen op deze lijsten zijn door Panteia door benaderd in het kader van dit onderzoek. De beoogde onderzoeksdeelnemers hebben voorafgaande aan de telefonische benadering per e-mail een vooraankondiging ontvangen uit naam van Panteia en SBB.

1.4 Responseverantwoording

Het onderzoek is gestart op 12 januari en geëindigd op 26 januari 2021. Het responseoverzicht is weergegeven op de volgende pagina.

Responseoverzicht		
	#	%
Bruto beschikbaar	102	
In gesprek	2	2%
Geen gehoor	16	16%
Buiten veldwerkperiode	4	4%
Weigering geen zin/tijd	5	5%
Weigering principieel	4	4%
Weigering tussentijds	3	3%
Afgesloten telefoonnummer	7	7%
Persoon niet bekend op dit telefoonnummer	1	1%
Anders	5	5%
Respondent alleen per email bereikbaar	5	5%
Geslaagd (Netto)	51	50%

1.5 Leeswijzer

Het volgende hoofdstuk van dit rapport bevat een beknopt overzicht van de belangrijkste uitkomsten van dit onderzoek. In het daaropvolgende hoofdstuk worden de resultaten getoond en besproken. Een compleet overzicht van alle enquêtevragen en antwoorden is als bijlage toegevoegd aan dit rapport. In het resultatenhoofdstuk en de als bijlage toegevoegde tabellen zijn percentages ten opzichten van een gedefinieerd totaal weergegeven. In sommige gevallen zijn ook de absolute aantallen vermeld. Bij de het interpreteren van de weergegeven absolute aantallen dient de lezer zich te realiseren dat dit het totaal van de ondervraagde 51 bedrijven betreft en niet het geheel aan leerbedrijven of geheel aan actieve bedrijven in de sector.

Bij het samenstellen van de steekproef is getracht om een zo compleet mogelijk bestand te verkrijgen van bedrijven die afgestudeerden van de drie opleidingen in dienst hebben en nemen. We hebben ook geen aanwijzingen dat de gekozen onderzoeksopzet heeft geleid tot specifieke (non)response. Dit kan echter niet worden geverifieerd. In het onderzoek is één bedrijf opgenomen dat aangeeft 10 vacatures te hebben gehad voor de functie van stuurman alle schepen waarvoor extern is geworven (+/- 25% van het totale aantal vacatures voor deze functie) en 35 vacatures voor de functie van scheepswerktuigkundige waarvoor niet extern is geworden (ruim 50% van het totale aantal vacatures van dit type). Dit betreft een van de grotere bedrijven in de steekproef. Graag bezien we bij de bespreking van dit conceptrapport of het aannemelijk is dat er bedrijven zijn met dit aantal vacatures of dat we hier mogelijk te maken hebben met een uitbijter of mogelijke registratiefout. Bij gerede twijfel kan worden overwogen de betreffende organisatie buiten de resultaten te laten.

2 Conclusies

Dit onderzoek laat zien dat er naast de officiële vacatures waarvoor extern wordt geworven, een nog groter aantal vacatures wordt ingevuld zonder dat daarvoor extern wordt geworven. Onderstaand tabel 1 geeft een overzicht hiervan.

tabel 1 Samenvatting van de resultaten

	Maritiem officier alle schepen	Scheepswerktuigkundige alle schepen	Stuurman alle schepen
Alle bedrijven	51	51	51
Alle met personeel in deze functie	32	33	39
Alle met vac. waarvoor ext. geworven	13	9	10
Aantal vac. extern geworven	31	26	29
Aantal vac. niet extern geworven	36	63	38

Vooral voor de functie Scheepswerktuigkundige is het aandeel vacatures waarvoor niet extern is geworven relatief groot.

Slechts een klein aandeel van vacatures waarvoor extern is geworven betreft een aanstelling voor minder dan 12 uur (0% voor stuurman en scheepswerktuigkundige en 8% voor officier).

De meerderheid van de vacatures worden ingevuld met recent gediplomeerden.

De verwachtingen ten aanzien van de toekomstige arbeidsvraag zijn positief. Voor 2021 verwacht een meerderheid van de bedrijven een stabiele vraag. De komende vijf jaar verwacht een kleine meerderheid dat de vraag zal toenemen. Nagenoeg geen bedrijven verwacht dat de vraag zal afnemen.

Bedrijven verwachten ook niet dat het vereiste opleidingsniveau voor de drie maritieme functies zal toenemen.

3 Resultaten

In dit hoofdstuk worden de resultaten van de enquête weergegeven. In de eerste paragraaf staan enkele achtergrondkenmerken van de bevroegde bedrijven en de geïnterviewden. Vervolgens wordt ingegaan op de vacatures waarvoor extern is geworven, de vacatures waarvoor niet extern is geworven en de verwachte toekomstige arbeidsvraag.

3.1 Achtergrondgegevens

Aan het onderzoek heeft een mix aan grote en kleinere bedrijven meegedaan. De ondervraagde persoon had in de meeste gevallen een HR- of algemene managementfunctie. De verdeling naar bedrijfsgrootte is weergegeven in tabel 2.

tabel 2 Bedrijfsgrootte

Hoeveel mensen werken er op dit moment binnen uw bedrijf?	
<i>Basis: alle bedrijven (n=51)</i>	
0-10	18%
11-50	36%
51-100	20%
101-250	6%
> 250	20%

Het onderzoek richt zich specifiek op de arbeidsmarkt naar afgestudeerden van drie opleidingen: Maritiem officier alle schepen; Scheepswerktuigkundige alle schepen en Stuurman alle schepen. In tabel 3 is te zien hoeveel personen de bevroegde bedrijven op dit moment in dienst hebben binnen functies die passen bij deze opleidingen.

tabel 3 Aantal personen werkzaam in deze functie

Hoeveel mensen zijn er in deze mbo functie binnen uw bedrijf op dit moment werkzaam?	<i>basis: alle bedrijven (n=51)</i>		
	Maritiem officier alle schepen	Scheepswerktuigkundige alle schepen	Stuurman alle schepen
geen	37%	31%	22%
1-5	37%	37%	33%
6-10	14%	4%	16%
11-20	6%	6%	10%
>20	6%	22%	20%

De enquêtevragen die betrekking hebben op de arbeidsvraag naar genoemde mbo-functies zijn alleen gesteld aan bedrijven die tenminste 1 persoon in deze functie in dienst hebben.

3.2 Vacatures waarvoor extern is geworven

Allereerst is gevraagd hoeveel vacatures men de afgelopen 12 maanden heeft gehad voor de betreffende mbo-functies waarvoor extern is geworven. De genoemde aantallen zijn weergegeven in tabel 4.

tabel 4 Aantal vacatures in de laatste 12 maanden waarvoor extern is geworven

Hoeveel vacatures zijn er de afgelopen 12 maanden ontstaan binnen uw bedrijf voor deze mbo-functie?			
<i>basis: alle bedrijven met personeel in deze functie</i>	Maritiem officier alle schepen (n=32)	Scheepswerktuigkundige alle schepen (n=33)	Stuurman alle schepen (n=39)
geen	59%	73%	74%
1	13%	6%	13%
2	19%	3%	8%
3	3%	9%	
4		6%	
5	3%	3%	
6			
7	3%		
8			3%
9			
10			3%
Totaal aantal vacatures	31	26	29

Tabel 3 laat zien dat een (soms ruime) meerderheid van de bedrijven de afgelopen 12 maanden geen vacature heeft gehad waarvoor extern is geworven. In het totaal melden de bevraagde bedrijven voor de drie opleidingen tezamen totaal 86 vacatures.

Een klein aandeel van deze vacatures betrof een aanstelling voor minder dan 12 uur (0% voor stuurman en scheepswerktuigkundige en 8% voor officier).

Er is ook nagegaan met wie de vacatures zijn ingevuld. Deze uitkomsten zijn weergegeven in tabel 5.

tabel 5 Achtergrond en kwalificaties van de personen met wie de vacatures zijn ingevuld

Hoe/met wie zijn de vacatures ingevuld?			
<i>basis: alle bedrijven met vacatures in deze functie -absolute aantallen-</i>	Maritiem officier alle schepen (n=13)	Scheepswerktuigkundige alle schepen (n=9)	Stuurman alle schepen (n=10)
met recent gediplomeerden van de specifieke opleiding	14	13	5
met recent gediplomeerden van een andere opleiding	8	2	6
met overige werkzoekenden met de specifieke werkervaring	5	10	17
staan nog open	4	1	1
Totaal aantal vacatures	31	26	29

De meerderheid van de vacatures is ingevuld met recent gediplomeerden van de betreffende Mbo-opleiding en een even groot aantal met een overig werkzoekende met de specifieke werkervaring. Als men iemand aanneemt die recent een andere opleiding heeft afgerond dan betreft dat nagenoeg altijd een van de andere twee maritieme opleidingen.

3.3 Vacatures waarvoor niet extern is geworven

Er is ook gevraagd of er vacatures zijn geweest waarvoor niet extern is geworven. De resultaten in tabel 6 laten zien dat dit vaak voorkomt.

tabel 6 Vacatures waarvoor niet extern is geworven

Zijn er daarnaast de afgelopen 12 maanden ook mensen in deze functie ingestroomd, zonder dat u daarvoor actief extern heeft geworven?			
<i>basis: alle bedrijven met personeel in deze functie</i>	Maritiem officier alle schepen (n=32)	Scheepswerktuigkundige alle schepen (n=33)	Stuurman alle schepen (n=39)
geen	50%	67%	62%
1	16%	15%	13%
2	13%	6%	8%
3	9%	3%	8%
4	6%	3%	8%
5		3%	5%
6	3%		
7		3%	
35		3%	
Totaal aantal vacatures	36	63	38

De ondervraagde bedrijven hadden dus gezamenlijk 137 vacatures voor de betreffende mbo-functies waarvoor niet extern is geworven. Het grootste aantal is voor de functie scheepswerktuigkundige. Hierbij dient te worden opgemerkt dat 35 van de totaal 63 vacatures voor de functie van scheepswerktuigkundige waarvoor niet extern is geworven waren bij één van de grotere bedrijven in de sector.

Ook bij deze vacatures is nagegaan wat de achtergrond was van de personen met wie deze vacatures zijn ingevuld. De uitkomsten hiervan zijn weergegeven in tabel 7.

tabel 7 Achtergrond en kwalificaties van de personen met wie de vacatures zijn ingevuld

Hoe zijn de vacatures ingevuld?			
<i>basis: alle bedrijven met vacatures in deze functie - absolute aantallen -</i>	Maritiem officier alle schepen (n=13)	Scheepswerktuigkundige alle schepen (n=9)	Stuurman alle schepen (n=10)
Instromers die daarvóór als uitzendkracht, payrolller of zzp-er in de organisatie werkzaam waren	10	4	0
Instromers via de school, uitgezonderd stagiairs die zijn ingestroomd na hun stage of leerbaan	5	8	11
Via - via ingestroomd, bijv. via eigen personeel, kennissen of relaties	15	36	15
Andes/weet niet	6	15	12
Totaal aantal	36	63	38

3.4 Verwachtingen t.a.v. de toekomstige arbeidsvraag

De deelnemende bedrijven is tevens gevraagd of zij verwachten dat de arbeidsvraag binnen de eigen onderneming naar de betreffende drie Mbo-functies de komende 12 maanden zal veranderen. Tabel 8 laat dat on en nabij twee derde van de bedrijven verwacht dat de arbeidsvraag gelijk zal blijven. 25-35% verwacht een stijging en slechts enkele bedrijven voorzien een daling.

tabel 8 Verwachte arbeidsvraag in de komende 21 maanden

Hoe verwacht u dat het aantal vacatures zich voor deze mbo-functie de komende 12 maanden gaat ontwikkelen binnen uw bedrijf? Verwacht u dat het aantal.			
<i>basis: alle bedrijven met personeel in deze functie</i>	Maritiem officier alle schepen (n=32)	Scheepswerktuigkundige alle schepen (n=33)	Stuurman alle schepen (n=39)
Sterk zal dalen	0%	0%	3%
Zal dalen	6%	6%	3%
Gelijk zal blijven	69%	57%	72%
Zal stijgen	22%	34%	21%
Sterk zal stijgen	3%	3%	3%

Bedrijven is ook gevraagd naar de verwachtingen voor de komende vijf jaar. Tabel 9 laat zien dat ongeveer de helft van de bedrijven verwacht dat de vraag gelijk zal blijven, de andere helft verwacht een stijging.

tabel 9 Verwachte arbeidsvraag in de komende vijf jaar

Hoe verwacht u dat het aantal vacatures zich de komende vijf jaar binnen uw bedrijf zal ontwikkelen voor deze mbo-functie?	Maritiem officier alle schepen (n=32)	Scheepswerktuigkundige alle schepen (n=33)	Stuurman alle schepen (n=39)
<i>basis: alle bedrijven met personeel in deze functie</i>			
Zal dalen	0%	3%	0%
Gelijk zal blijven	55%	38%	56%
Zal stijgen	41%	52%	39%
Sterk zal stijgen	3%	7%	6%

De stijgende vraag wordt met name veroorzaakt door vervanging van huidige personeelsbestand en verwachte uitbreiding van activiteiten.

Tot slot is gevraagd of men verwacht dat het vereiste opleidingsniveau voor de drie functies de komende jaren zal toenemen. Een ruime meerderheid (ca. 80%) verwacht dat dat niet zo is.

Bijlage: tabellenboek

